بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތުގެ ނިންމުން

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2024/HC-B12/34
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- **އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުދޭ ފަރާތް:** އަލީ ނަޖީބް/ ކޮންދުރި، ސ. ހިތަދޫ
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމިގޮތް

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު ހުޛައިފާ މުޙައްމަދު

ނިންމި ތާރީޚު: 26 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1446 / 29 ސެޕްޓެމްބަރު 2024

ހައިކޯޓުގައި ދަޢުވާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 05 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1446
08 ސެޕްޓެމްބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ހުކުމް:

- ނަންބަރު: S2C/SHN/(22-2024)/(2024)/3
- ނިންމި ކޯޓު: އައްޑު އަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- ބާވަތް: [illegible] ކުރިން [illegible] ނިންމި ނިންމުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 20 މެއި 2024
- ނިމުނު ތާރީޚް: 30 ޖުލައި 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

[illegible]

ޙާޟިރު ވަކީލުން:

[illegible]

[illegible]

އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީވި ފަރާތް

[illegible]

ޙާޟިރު ވަކީލުން:

[illegible]

[illegible]

[illegible] 94 ވަނަ [illegible]

ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަރީފުގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ތަޢާރަފު

1. މިއީ، އައްޑުއަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު S2C/SHN/(22-2024)/(2024)/3 ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާއެކު އެ ކޯޓުން ނިންމި ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތަކީ ސ. ހިތަދޫ/ ކޫންދި، އަލީ ނަޢީމް[1] އެވެ.

2. މި ނިޔާގައި "ދައުލަތް" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ނިސްބަތްކޮށްފައެވެ. އަދި "އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ އަލީ ނަޢީމްއަށް ނިސްބަތްކޮށްފައެވެ. އަދި "ދަރަޖަ ކޯޓު" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ އައްޑުއަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ނިސްބަތްކޮށްފައެވެ.

މައްސަލައިގެ ކަންހިނގާފައިވާގޮތް

3. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010 (ބިރުދެއްކުމާއި ނުރައްކާތެރި ހަތިޔާރާއި ތޫނު އެއްޗެހި ގެންގުޅުން މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ ޚިލާފަށް އެ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން މަޤްބޫލު ސަބަބެއްނެތި ޢާއްމު ތަނެއްގައި ތޫނު އެއްޗެއް ގެންގުޅުނު ކަމުގެ ދަޢުވާ، އަލީ ނަޢީމްގެ މައްޗަށް 14 ޖަނަވަރީ 2024 ގައި އައްޑުއަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި އުފުލާފައިވެއެވެ. މި މައްސަލަ ބަލަމުންގެންދިޔައީ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 22/S2C/2024 ޤަޟިއްޔާއިންނެވެ.

---

[1] ދ.ރ.ކ ނަންބަރު A309188

4. މި ދަޢުވާއާ ގުޅިގެން އަލީ ނަދީމްގެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތަކުގެ ގޮތުގައި ދެ ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އަލީ ނަދީމްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދެވަނަ ހުށަހެޅުމާ ގުޅިގެން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތަށްވުރެ ފަހުން ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއެއްކަމަށްވާތީ ދަޢުވާ ބާޠިލްކޮށް ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމި ނިންމުން ނިންމާފައިވެއެވެ.[2]

5. ބުނެވުނު ނިންމުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހައިކޯޓަށް އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފައިވެއެވެ. މިއީ އެގޮތުން ކުރި އިސްތިއުނާފީ ޝަރީޢަތެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ

6. ދައުލަތުގެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރަމުން ދައުލަތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއަކީ:

6.1 ށ.ފުނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: S2C/SHN/(22-2024)/(2024)/3 "ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމި ނިންމުން" ގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު: 21/2022 (ޤާނޫނު ނަންބަރު: 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) އަށް 4 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ޤާނޫނާއި، ޝަރީޢަތްތަކުގެ ކަންތައްތައް ކުރުމުގެ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 (ޤާނޫނުތަކުގެ ހަމަޖެއް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފަށް، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާއާ ޕްރޮސިކިއުޝަން ކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ގަވާއިދުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 220 ވަނަ މާއްދާއާއި 223 ވަނަ މާއްދާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި މަތި ދަރަޖައިގެ ކޯޓުތަކުން

---

[2] ބައްލަވާ ށ.ފުނަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު S2C/SHN/(22-2024)/(2024)/3 "ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމި ނިންމުން"

ނިންމާ ނިންމުންތަކަށް އެއްވެސް ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ތަބާވާންޖެހޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރި ހުކުމުން ފާހަގަކުރި ކަންތައްތަކުގެ ދިރާސާ

7. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[3]ގެ 80 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި މީހެއްގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް ކުރުމަށްޓަކައި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެހައި ކަންކަން ފުރިހަމަވެފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރުމަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ޒިންމާއެއްކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެކުލަވާލާފައިވާ ޕްރޮސިކިއުޓް ކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ގަވާއިދު (ގަވާއިދު ނަންބަރު R-106/2023) ގެ 3 ވަނަ މާއްދާގައި މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ގޮތް ގުޅޭގޮތުން އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައި "ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާތަކުން ތަޙުޤީޤުކުރާ މައްސަލައެއް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ބަލައިގަންނަނީ، މި މާއްދާގެ (ހ) އާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން އެ މައްސަލައެއްގެ ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަކުރުމުންނެވެ." މިގޮތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

8. ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ދަޢުވާކުރުމުގެ މުއްދަތު ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރަމުން އަންނަ ފަސް ޤާނޫނެއްގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އޭގެ ތެރެއިން ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ދަޢުވާކުރުމުގެ މުއްދަތުގެ އާންމު މިންގަނޑު ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުޢުޤޫބާތު) ގެ 61 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 94 ވަނަ މާއްދާގައިކަމަށާއި، ޖިނާއީ ޚާއްޞަ ދެ ޤާނޫނެއް ކަމަށްވާ ބިރުދެއްކުމާއި ތޫނުހަތިޔާރު މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2010) އާއި ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015) ގައި، އެ ދެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެގެންވާ

---

[3] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016، މީގެ ފަހުން މި ހުކުމްގައި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 އަށް އިޝާރާތްކޮށްފައެވެ.

ކުށްތަކަށް ޚާއްޞަ މިންގަނޑެއް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، މީގެ އިތުރުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2008 (އިންތިޚާބުތަކާބެހޭ އާންމު ޤާނޫނު) ގެ 64 ވަނަ މާއްދާގައި ޖިނާއީ މައްސަލައެއް ހިމެނޭނަމަ އިންތިޚާބުގެ ރަސްމީ ނަތީޖާ އިޢުލާން ކުރާތާ 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިންތިޚާބުތަކާ ގުޅިގެން ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން މައްސަލަތައް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތު ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

9. ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާ ހަރަކާތްކުރަން ފަށާނީ އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެ ޖިނާޔަތް ބަންދުކުރެވިފައިވާ އަޅުގަނޑުތަކުން 94 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެނގޭކަމަށާއި، ކުރެއްވުނު ޝަރީޢަތުގައި ޖިނާޔަތް ހައްދުތަކަށް ބަންދުކުރިތާ ގަޑިއެއް ނިންމަން ފުރުޞަތުގެ ކުރިމަތިކޮށް ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާ ހިނގަން ފަށާނެކަމަށާއި، އެގޮ ހިނދުން އެ މާއްދާ ހަރަކާތްތެރިވާނީ ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އެ ޖިނާޔަތް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ފަސޭހަވާތީ ނިންމައިދިނުމަށް ބޭނުންވާ ނިންމަންޖެހޭ މުއްދަތަކީ 30 (ތިރީސް) ދުވަސް ނުވަތަ 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަސްކަމަށް ބަލައިގެން އެ ހިނދުން ފެށިގެން މުއްދަތު ހިނގަން ފަށާނެ ކަމަށާއި، ފަސޭހައިން އެ ޖިނާޔަތް ދައުވާކޮށް ނިންމައިދިނުމަށް ބޭނުންވާ ނިންމަންޖެހޭ މުއްދަތަކީ 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަސް ކަމަށް ބަލައިގެން އެ ހިނދުން ފެށިގެން މުއްދަތު ހިނގަން ފަށާނެ ކަމަށާއި، މި ބާވަތުގެ ދައުވާ އުފުލުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް އޮންނަނީ 15 (ފަނަރަ) ދުވަސްކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

10. ޤާނޫނު ނަންބަރު 21/2022 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) އަށް 4 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދައުވާކުރުމުގެ ފުރުޞަތު މި ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ފަސްކުރެވިއްޖެނަމަ، ކުރިމަތިލުމުގެ ފުރުޞަތުކަމަށްވާނަމަ އެ މާއްދާގެ (ނ) ނުވަތަ (ށ) ގެ ދަށުން ދައުވާކުރުމަށް ބަދަލުކުރެވިއްޖެނަމަ، ނުވަތަ އެހެން ދައުވާކުރުމަށް ފަށައިފި ނަމަ ދުވަހުން ފެށިގެން، އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލާތާ 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެ މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތް ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދައުވާ އުފުލާނަމަ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް

މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުމާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މައްސަލައިގައި ދަޢުވާއެއް އުފުލުންވާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

11. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިބްރާހީމް [illegible]**[4] ޤަޟިއްޔާގެ 54 އިން 76 އަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އިލްތިމާސުގެ ތެރެއިން އިލްތިމާސެއް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތަކީ ގޯސް ގޮތެއްކަމަށް [illegible] ހާލަތު ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި، އެގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގައިވެސް [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

12. މި މައްސަލަ ދަށުކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ގޮތުން، މައްސަލައެއްގެ މަޝްވަރާއަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހެޅުމުން، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] މައްސަލައެއް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން [illegible] [illegible] އެ މާއްދާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 80 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[4] 2020/HC-A/183

13. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 220 ވަނަ މާއްދާއާ 223 ވަނަ މާއްދާއިން ލިބިދީފައިވާ ބާރުތައް ބޭނުންކުރުމުގައި ވަކިގޮތަކަށް އަމަލުކުރުމަށް މަޖުބޫރުކުރުވުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރުޢީ ކޯޓުތަކަށް އޮތް ބާރެއްކަމަށް ނުފެންނަކަމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ 2020/HC-A/183 ޤަޟިއްޔާގެ 75 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގައިވެސް އެގޮތަށް ކަނޑައަޅާފައިވާކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މި މައްސަލައަށް ބަލާއިރު، ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ ސަބަބުން ތަޙްޤީޤީ އިދާރާއަކުން ނުހަމަވާ ހާލަތުގައި (ޑިއުޓީ [illegible]، އިޢުތިރާފްގެ އެއްބަސްވުންތަކާއި، ނަސޭހަތުގެ އެއްބަސްވުމާއި، [illegible] ކަންކަން ކުރުމަށް ޖާގަ [illegible]) [illegible] ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާ [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީއާ [illegible] ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

14. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކުގައި [illegible] ވަކި [illegible] ނެތުނަމަވެސް، [illegible] ([illegible]) [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

15. މި މައްސަލައިގެ [illegible] އެއްބަސްވުމެއް [illegible] ނުވަތަ [illegible] 25 ޑިސެމްބަރު 2023 ގައި ދައުލަތުން [illegible] ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި [illegible] މައްސަލަތަކުގައި [illegible]

ބަންދުގެ ބައެއް ކަމަށާއި، މިހެން އެއްބަސްވެފައިވާން ބޭނުންވާ ތަޙުޤީޤުގައި ތަފާސީލްތައް ދިނުމަށް ބަޔާންކޮށް އަމުން ނަގަންޖެހޭކަމަށާއި، މި މައްސަލައިގައިވެސް ފުރުޞަތުން އިންސާފު ހިމާޔަތްކުރުމަށް ލިބެންކަން ސާފުކަން ބަންދުގެ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްލައިފައެވެ.

16. ބަންދުގެ މުއްދަތުގެ ބޭނުމަކީ ސުލޫކުކުރާގޮތް، ހަމަ ހުކުމް އަދި ދިފާޢުވެސް ބަންދުގެ މުއްދަތުގައި ކަނޑައަޅަން އެކަހެރިން ކަންކަން ހިފެހެއްޓުމަށްގެ ސަބަބުތައްގެ **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ޢަބްދުﷲ ޝަހީ** ގެ ޤަޟިއްޔާގެ[5] 57 ވަނަ ނުކުތާއިން އެނގޭކަމަށްވެސް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްލައިފައެވެ.

17. މައްސަލަ ހުށަހެޅިއިރު، މައްސަލަ ބަންދުކޮށްފައި ވަނީ ހުށަހަޅާ ފޯމުގައި ޝަރީޢަތަށް ތާރީޚަކަށް 19 ޑިސެންބަރު 2023 ކަމަށާއި، އޭގެ ފަހުން ދިވެހި ޤާނޫނުގެ ދިރާސާކުރުން މި މައްސަލަ ޕްރޮސީޖަރު ބަލަހައްޓަމުންދާ ފަރާތް 04 ޖަނަވަރީ 2024 ގައި ކަމަށާއި، އަދި ދުވަހު މައްސަލަ ބަލައިދޭން އެންގި ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ކަމަށާއި، މިކަންކަން ސާފުކުރުމަށްޓަކައި ބަލާން "ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފޯމު" ކޯޓަށް ސިޓީއާއި 196-SNB/S02C/2024/56 (23 ޖުލައި 2024) ނަންބަރު ކޮޕީއާއި ގެ ފޮނުވާފައިވާކަމަށާއި، އެކަންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި ދައުލަތް އުޖޫރައިވާ މައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ބަލައިގެން ތާރީޚުން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަސް ފުރުމުގެ ތެރޭގައި ކަމަށްވެސް ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްލައިފައެވެ.

18. އިސްތިޢުނާފުކޮށްފައިވާ ދަޢުވާގެ ނިންމުމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 220 ވަނަ މާއްދާއާއި 223 ވަނަ މާއްދާ ހިމެނޭ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ބާރު، މަސްއޫލިއްޔަތާއި، އިޚްތިޔާރުގެ ދާއިރާ ކަނޑައަޅާފައި އަދި އެއްވެސް އަސާސެއްނެތި ކަމަށް ގެންގޮސް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ދެކެ ތުހުމަތުކުރުމަށް ކުރެވުނު ނިންމުމެއް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކަށްވާތީ ދައުލަތުން ފާހަގަކޮށްލައިފައެވެ.

---

[5] 2020/SC-A/76

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

19. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ސ. ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު S2C/SHN/(22-2024)/(2024)/3 "ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާމެދު ނިންމި ނިންމުން" އިން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބާތިލުކޮށް، މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދައުވާ އުފުލާފައިވަނީ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ކަމަށް ކަނޑައަޅައިދީ، މި މައްސަލައަކީ މައުޟޫޢީ ގޮތުން ބަލައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ މައްސަލައެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދީ މައްސަލަ ސ. ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ފޮނުވައިދިނުމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންތައްތަކުގެ ޚުލާޞާ

20. އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައި ފަނޑިޔާރުގެ ނިންމުމުގެ ސަބަބުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަސްއޫލިއްޔަތު [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ފާހަގަވާން ނުކުތާތަކެއް [illegible] އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2011 [illegible] 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) [illegible]

21. [illegible] 80 ވަނަ މާއްދާއާ [illegible] 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) [illegible] 223 ވަނަ މާއްދާއާ 220 [illegible]

[illegible] މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނެތްކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

22. މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދަށު ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔުންތަކަށް ބަލާއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] އެންމެ ފަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 26 ގެ [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 19 ޑިސެންބަރު 2023 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 19 ޑިސެންބަރު 2023 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްވެސް ލިޔުމެއް ނެތްކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރައްވައެވެ.

23. [illegible] 18 ޑިސެންބަރު 2023 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 19 ޑިސެންބަރު 2023 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

24. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1.18 [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] 19 ޑިސެންބަރު 2023 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އެނގޭއިރު، ނަސޭހަތުގެ އެއްބަސްވުމުން ހުރުމުގެ ފުރުސަތު އޮތްކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރަށް ފެނިގެން އެކަން ކުރުމަށް ހުށަހަޅާނަމަ އެއީ ތަޙުޤީޤުގެ ބައެއް ނޫންކަމާއި އެކަން އެއީ ސަބަބަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރުގެ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާއިދުގެ 34 ވަނަ މާއްދާގައި "ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާގައި ނަސޭހަތުގެ އެއްބަސްވުމަކަށް އަދި ހުށަހެޅުން" މިކަމާ ގުޅޭ ވަކި އުސޫލެއް ބަޔާންކޮށް، 35 ވަނަ މާއްދާގައި "ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ މަރުޙަލާއާއި، ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ނަސޭހަތުގެ އެއްބަސްވުމުގެ ވުމަށް އަދި ހުށަހެޅުން" ތަފާތު ދެ އިޖުރާއަތެއް ބަޔާންކޮށްފައި އެއްބަސްވެވޭނެ އިސްތިސްނާކޮށްދީފައި ފަރާތުން ބުނެއެވެ.

25. މި މައްސަލައިގައި ދައުލަތުގެ މުޅި ބަހުސް ބިނާވެފައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ދަޢުވާކުރުމަށް ލިބޭ 15 (ފަނަރަ) ދުވަސް ހިނގަން ފަށާނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން މައްސަލަ ބަލައިގަންނަ ދުވަހުން ފެށިގެންކަމާއި ތަޙުޤީޤު އިދާރާއިން ހުށަހަޅާ ދުވަހަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ އެކި އަކުރުތަކުގައި ބުނާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ދުވަހުން ނޫންކަމަށާއި، ބުނާގޮތުން މާނަކުރަމުން ނިންމުމުން ނަތީޖާއަކީ، ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ މަރުޙަލާއިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމަށް ދެމިގެންދާ މުއްދަތު ދައުލަތަށް ލިބިދޭ ނިޔަލަށްވުރެ މައްސަލަ ބަލައިގަތް ތާރީޚަށް ބަލާއިރު 19 ޑިސެމްބަރު 2023 އިން ފެށިގެން 4 ޖަނަވަރީ 2024 އާ ދެމެދު ހުށަހަޅާފައިވާ ދައުވާ ޤާނޫނީ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ކަމަށް ބުނެއެވެ.

26. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި (ރ) އަކުރުގައި ކިޔުމުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމާއި ޝަރުޠުތަކާއެކު ބަންދުން ދޫކުރި ދުވަހުން ފެށިގެން ތަޙުޤީޤު ނިންމަން 45 (ސާޅީސްފަސް) ދުވަސް ދިނުމުގައި އުފުލައި ތަޙުޤީޤު ނިންމަން ލިބޭނެ އެންމެ ދިގު މުއްދަތުކަމަށާއި، އަދި ތަޙުޤީޤު ނިމި ހުށަހެޅުމުން ދަޢުވާއުފުލުމަށް 15 (ފަނަރަ) ދުވަސް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ލިބިދީފައި އޮތުމުން، އެކު ޖުމްލަ 60 (ފަސްދޮޅަސް) ދުވަސް ލިބިގެން ނޫންކަމުގައި އެހެނީ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި އޮތީ ދަޢުވާއުފުލުމަށް ދައުލަތަށް ލިބޭ 15 (ފަނަރަ) ދުވަސް ގުނަން ފަށާނީ ތަޙުޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް

މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ތާރީޚުން ފެށިގެން މި މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމަން 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަސް ދީފައިވީނަމަވެސް، އެ މުއްދަތު ގުނަން ފެށި ތާރީޚުކަމަށްވާ 12 ޑިސެންބަރު 2023 އިން ފެށިގެން 8 (އަށެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ތަޙްޤީޤު ނިންމާފައިވާކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރައްވައެވެ.

27. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 50 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤު ތަޙްދީދުކުރުމުގައި ވަކި އެއް ޤާނޫނީ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގައި، ބުނެފައިވާ ފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި ކުރިމަތިލާ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމުމަށް އެންމެ ގިނައިން ހަތަރުމަހުގެ މުއްދަތެއް އަދި ދަޢުވާ ކުރުމަށް އެންމެ ދިގު މުއްދަތުތަކެއްގެ ގޮތުގައި ހިމެނޭ މުއްދަތެއް ބަޔާންކޮށް ތަފާތު އޭގެ ދިގުމިނާއި ކުރިމަތިވާ ކަންކަން ކަށަވަރުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދީފައިވާއިރު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 50 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސީ ޙައްޤު ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ޙިމާޔަތްކުރެވިފައިވާކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރައްވައެވެ.

28. ޖިނާއީ ކޯޓުގެ އިސްތިއުނާފުގައި "އެއްވެސް އަސާސެއްނެތްކަމަށް ދެކިގެން ފުލުހުން ބަންދުކޮށްފައި ޤަޟިއްޔާގެ ތަޙްޤީޤު ކުރުމުގެ ނިޔަލަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކުގައި..." ބަންދުކޮށްފައިވާ ވަކި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ސާބިތުކޮށްދޭ ކުރިން ޙުކުމް ޙުކުމްކުރެވޭނީ ނިޔާ ނިންމުމަށް ފަހަރެއްގައި ޝަރުޢީ އަމުރެއް ނެތި ނިޔަލުގެ ޝަރީޢަތުގައި ހިފުން ކޮޅަށް ދަށުން ދަޢުވާކުރުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމަށްވާ ކަނޑައަޅުއްވާފައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފައިވާ "ޝަރީޢަތުގެ ކުރިން ޙުކުމް ޙުކުމްކުރެވިދާނެ ނިޔާ ނިންމުން"

އަހަރު 30 ޖޫނު 2024 ގައި ދަށު ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމާއި، އެ ނިންމުމުގައި ޖިނާއީ ކުރިމަތި އިސްތިއުނާފު ޢާއްމުގައި ބަންދުކޮށްފައިވާ ފަރާތަށް ނުވެއްޖެނަމަ، ދަށު ކޯޓުގެ ފަހުމީ އަޑުއެހުމުގައި ދެއްކި ފަރާތަށް ދަޢުވާ ހިމެނޭނެ ކަމަށް ސާބިތުވާތީ ޙުކުމްކުރުން އަދި އެ ސާބިތުވާތީ ބަލާފައި ނިޔާވެގެންވާ ދާއިރާއިން ބޭނުންކުރާ ކޯޓުން ނިޔާކުރަނީ ޙުކުމެއް، އިސްތިއުނާފު ކޯޓުން ދަށުގެ

ވައްކަން ދަށުގައި ހާމަކުރަންޖެހޭ ހާލަތެއްވެސް އެތެރޭގެ އުސޫލުތަކުގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން ނުދެއްކެވިކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

29.އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން އެދިވަޑައިގަތީ ސ. ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: S2C/SHN/(22-2024)/(2024)/3 "ސަރަޙައްދުގެ ކުރިން ހުކުރުވާ ހުކުމުތަކުގެ ކޯޓުން ނިންމި ނިންމުން" އަލި ސަޢުދީ އަލީ ފާރޫޤީ އުސްތާޛާ އެއްގޮތަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމެވުމަކީ ކަނޑައަޅައިދީ އެ ނިންމުމަށް ބާޠިލުކޮށްދެއްވުން ސ. ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: S2C/SHN/(22-2024)/(2024)/3 "ސަރަޙައްދުގެ ކުރިން ހުކުރުވާ ހުކުމުތަކުގެ ކޯޓުން ނިންމި ނިންމުން" އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ޕްރޮސިކިއުޝަން ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ހުކުމްކުރިފަދައިން ހުކުމްކުރުމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް އެ ނިންމުމަށް ބަދަލުގެނައުމަށްފަހު ސަރަޙައްދު ނިންމުމަށް ކަނޑައަޅައިދީ މި މައްސަލަ ދަށު ކޯޓަށް ބަދަލުކުރުމަށްފަހު ސަރަޙައްދު ނިންމުމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމެވެ.

އިސްތިއުނާފާ ދުވިން ފާހަގަކުރާ ކަންތައްތައް

30.މި މައްސަލައިގައި، މައްސަލައާއި ގުޅޭ ނިންމުމުގައި ޕްރޮސިކިއުޝަން ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅުއްވުން، ޕްރޮސިކިއުޝަން ޖެނެރަލް ދަށުވާ އޮފީހަށް، ޕްރޮސިކިއުޝަން ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން އެ މައްސަލައިގެ ހުށަހެޅުމާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ދައުވާއެއް އުފުލަންވާނެކަމަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާތީ، ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަނޑައެޅިފައިވާ އެ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތުން ބޭރުން

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން އަދި ނަފީގެ ވައްކަން ދަޢުވާ އުފުލުމާއިމެދު ދަށުކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ނިންމި ނިންމުން ގޯސްކަމަށްބުނެ އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބެލުނު މައްސަލައެކެވެ.

31. ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ،

"94. (ނ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދަޢުވާ ލިބޭ ފަރާތަކީ މި ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމުން އެ މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ނ) ގެ ދަށުން ބަންދުކުރުމަށް ނިންމައިފިނަމަ، ނުވަތަ އެ [illegible] [illegible] ހުއްޓުމުގެ [illegible] [illegible]، އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލާތާ 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެ މައްސަލައެއްގެ ތަހުޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާގެ މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދަޢުވާ އުފުލާނަމަ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް އެ މައްސަލައެއް ހަވާލުވާތާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ދަޢުވާއެއް އުފުލަންވާނެއެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

32. ބުނެވިދިޔަ މާއްދާއިން އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ، ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ޤާނޫނުން ކަނޑައަޅާފައިވާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ހިނގަންފަށާނީ، މައްސަލައެއްގެ ތަހުޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހަޅާ ފެށިގެންނެވެ.

33. މި މައްސަލައިގައި އޮތް ހަޤީޤީ ނުކުތާއަކީ، [illegible] ފުލުހުން [illegible] [illegible] އާދައިގެ ނުކުތާއެއްކަމުގައި ވިދާޅުވެފައި، އެ ނުކުތާއަކީ މިދި މައްސަލައިގެ ނަތީޖާ އެ ނުކުތާއެއްގެ ސަބަބުން ބަލައިގަނެވޭނެ ގޮތަކަށް ފުރިހަމަ ނުކުތާއެއްކަން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަމެވެ. އަޅުގަނޑުގެ ނަޒަރުގައި އެ ފުރިހަމަ ނުކުތާ ބިނާވާ ސަބަބަކީ، އަދި ނަފީގެ މައްސަލައިގެ ތަހުޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހަވާލުކުރި ތާރީޚު ބަލަމުންގޮސް އެއް ސާބިތުވެއެވެ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑުން [illegible] [illegible]، ދަޢުވާ އުފުލުމަށް ޤާނޫނުން ކަނޑައަޅާފައިވާ 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފެށޭ ތާރީޚު ކަނޑައަޅާފައިވަނީ މައްސަލައިގެ ތަހުޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހަވާލުކުރުން ތާރީޚު ކަނޑައަޅައިދީގެން ކަމުގައި ވާތީއެވެ.

34. އަދި ނަޒީރުގެ މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅުން ތާރީޚުކަމަށް ދަޢުވާގެ ފަރާތުން ބަޔާންކުރާ ތާރީޚަކީ 19 ޑިސެމްބަރު 2023 ކަން އެނގެއެވެ. އަދި ނަޒީރުގެ މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅުން ތާރީޚަކީ 19 ޑިސެމްބަރު 2023 ކަމަށް ދަޢުވާގެ ފަރާތުން ބުނީ ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ފޮނުވުމަށް ތައްޔާރުކުރި ޚުލާސާގައި އެ ތާރީޚު ލިޔެފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެއެވެ. އަދި ނަޒީރުގެ މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅުން ތާރީޚަކީ 19 ޑިސެމްބަރު 2023 ކަމަށް ދަޢުވާގެ ފަރާތުން ބުނީ 19 ޑިސެމްބަރު 2023 ގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅިފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެއެވެ.

35. އަދި ނަޒީރުގެ މައްސަލައިގައި ދަޢުވާލިބޭފަރާތުގެ ތާރީޚަކީ 14 ޖަނަވަރީ 2024 ކަމުގައިވާއިރު، އިސްތިޢުނާފު ބުނާގޮތުން 19 ޑިސެމްބަރު 2023 ގެ ތާރީޚު އަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅިފައިވާ ތާރީޚުކަމަށް ބަލައިގެން ދަޢުވާގެ ފަރާތުން ނިންމާފައިވަނީ، އެ އޮފީހަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުން ތާރީޚުން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުވާ އުފުލުމަށްޓަކައި، އެ ދައުވާކުރިއަށް ގެންދިއުން ތަންކަން ނުކުރެވޭނެއެވެ.

36. އަޑުއެހުމުގެ ދާއިރާ ގޮތުގައި، މި އިސްތިޢުނާފުގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްދީ ދަޢުވާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅަމުން ނިންމުމަށް ފާސްކުރުމުގައި ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށެވެ. އެ ގޮތަށް، އަދި ނަޒީރުގެ މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅުން ތާރީޚު ކަނޑައަޅާފައިވާގޮތުން ހުރީ ގޮތުގައިކަމަށް އަރިހުށަހަޅާ ދާއިރާއެވެ. އެ ގޮތަށް، އަދި ނަޒީރުގެ މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅުން ތާރީޚަކީ 19 ޑިސެމްބަރު 2023 ކަމުގައި ކަނޑައެޅުނުކަމަށް އަރިހުށަހަޅަން ދާއިރާއެވެ. އެ ގޮތަށް، މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅުން ތާރީޚަކީ 19 ޑިސެމްބަރު 2023 ކަމުގައި ދަޢުވާގެ ފަރާތުން ކަނޑައެޅި އޮޅުވާލައި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ

އޮފީހުން އެ ތާރީޚުގެ ފަހުން ދީފައިވާ އިތުރު ތަޙްޤީޤު އިރު ސާބިތުކަމަށްފަހު، އެންމެ ފަހުން މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅުނު ތާރީޚުކަމުގައިވާ 04 ޖަނަވަރީ 2024 އަށް ވުރެ ކުރިން ނިމިފައި ނުވާތީ، މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ހުށަހެޅުނު ތާރީޚަކީ 19 ޑިސެމްބަރު 2023 ކަމަށް ކަނޑައެޅުމަކީ އަދާލަތުވެރިކަން ދޭހަވެއެވެ.

37. އެހެންކަމުން، ޖިނާއީ މި ކޯޓުގެ ކުރިމަތީގައި އޮތް ސުވާލަކީ، ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި ފުލުހުންނާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާ ދެމެދުގައި ހިނގާފައިވާ ފޮނުވައިލުންތަކަށް، ހަމައެކަނި ފުރަތަމަ ތާރީޚު ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވި ތާރީޚުގެ ދަށުން ބަލައިގެން ގުނުމަށް އަމަލުކުރެވޭ ސުވާލަކަށް ވަނީ ދާދިފަހެވެ.

38. ޖިނާއީ ތަޙްޤީޤުތަކުގައި އޮންނަ ޕްރޮސިކިއުޝަންގެ ދައުރަށް ބަލާއިރު، ޕްރޮސިކިއުޝަންގެ ހަމައެކަނި ދައުރަކީ، ތަޙްޤީޤުކުރާ އެކިއެކި އިދާރާތަކުން ހުށަހަޅާ ކޭސްތަކާއި ދާއިރާ އަކީ ނުވަތަ ފޮނުވާ މައްސަލަތައް، ބަލައިފައި އިޖުރާއީ ގޮތުން ނިންމުމަށް ފަހަރެއް ނޫންކަން ކަނޑައެޅިގެން ނޫންކަން އެނގެއެވެ. އެގޮތުން، މި އިސްލާމީ ދައުލަތުގައި ބައެއްކަހަލަ ޤާނޫނީ ބާރުތަކާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 223 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު ބާރުތަކުގެ ތެރެއިން ހިމެނޭކަން އެނގެއެވެ. އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއި ހަވާލުކުރެވޭ ދުވަސް މައްސަލަތަކުގައި ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކޮށްދިނުމަށްވެސް ދިނުން އެހެން މައްސަލަތަކާގައިވެސް މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް ހުރުމަކުން ދައުލަތުގެ ބައިންވެސް އެނގެއެވެ. އެހެންކަމުން، ތަޙްޤީޤުގެ މަރުޙަލާގައި، ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަ ވެގެންދިޔަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާއި ފުލުހުންނާ ދެމެދު މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ މުއާމަލާތްތަކުގައި އާދައިގެ މިންވަރަކަށް ނޫންކަން އެނގެއެވެ.

39. މި މައްސަލައިގައި، ފުލުހުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ތަޙްޤީޤާތުކުރި ރިޕޯޓުގައި 19 ޑިސެމްބަރު 2023 ގެ ތާރީޚު ލިޔުއްވާފައިވާކަން އެނގެއެވެ. ނަމަވެސް، އެއީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން އެ މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ނިންމައި ފުލުހުންގެ ހުށަހެޅި ތާރީޚު ނޫންކަމަށް ދައުލަތުން ބުނެފައިވާތީ،

އެ ތާރީޚުގެ ފަހުން ކަންތައްތައް އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފަށް ބަލަހައްޓަން ފެށި މުއާމަލާތްތަކުގައި އަރުވަންނަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެ ތާރީޚުގައި އެ ފޯމު ހުށަހެޅުމުން ދައުލަތުން އަދި އެއްގަމުގެ ކަމެއް ނުކުތް ޝިކާޔަތްކަން، މި މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް ބެލުމުން އަރުވަންނަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެގޮތުން އަރުވަންނަން ފާހަގަކުރެވޭ ސަބަބަކީ، ދައުލަތާއި ފުލުހުންނާ މެދު އެ ތާރީޚުގެ ފަހުން މުއާމަލާތްކުރުމުން، އަމުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް 4 ޖަނަވަރީ 2024 ގައި ފޯމު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާކަން ދަޢުވާކުރުން ފެންނަން އޮތީއެވެ. ސަބަބަކީ، ހަމަ އެ ދުވަހު އެ ފޯމު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް އެންގި ކަމުގައިވާކަން ދަޢުވާކުރުން ފެންނަން އޮތީއެވެ. ސަބަބަކީ، އަދި ނަޒަރުގެ މައްސަލަ ދަރުނޑުގައި 14 ޖަނަވަރީ 2024 ގައި ދަޢުވާ އުފުލާފައިވާކަން ދަޢުވާކުރުން ފެންނަން އޮތީއެވެ.

40.މި މައްސަލައިގައި ދަރުނޑުން ދައުލަތުން ހުށަހެޅި "ސަރަޙައްދުގެ ކުރިން ހުށަހަޅާފައިވާ ހުށަހެޅުމަށް ރައްދު ފޮތް" ގެ 2.3 ގައި ދައުލަތުން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

"ދިވެހި ފުލުހުންގެ ސިޔާސަތުގެ ފަރުދުން އަންގާ ފުރިހަމަ މި މައްސަލަ ބަލައިގަތުން ޕޮލިސް ޓާފޯޓުކުރެވޭފައިވަނީ 10 ޑިސެންބަރު 2023 ދުވަހުގެއެވެ. އަދި އޭގެ ފަހުން 11 ޑިސެންބަރު 2023 އާއި 19 ޑިސެންބަރު 2023 ގައިވެސް މައްސަލަ ޕޮލިސް ޓާފޯޓުކުރެއްވި، މިބަޔާނާއި އެއްދަރުމާ ދުވަސް މަސައްކަތްކުރެއްވި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. މިމައްސަލައިގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ކަރުދާސް ފުރިހަމަކުރެއްވުމަށްފަހު 04 ޖަނަވަރީ 2024 ދުވަހު ޕޮލިސް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް މައްސަލަ ޓާފޯޓުކުރެއްވުން، މައްސަލަ މިބަޔާން ސަރަހައްދުކޮށްފައިވަނީ އެ ދުވަހުގެއެވެ. އަދި 04 ޖަނަވަރީ 2024 ދުވަހުން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ތެރޭގައި ދައުވާކުރަން 14 ޖަނަވަރީ 2024 ދުވަހު މައްސަލަ ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ."

މި ވާހަކައިންކަން އެނގެއެވެ.

41.އެހެންކަމުން، ބޭނުންކުރަ ފަރާތުން ކަން ހިނގާފައިވާކަމަށް ދައުލަތުން ބުނާނީ، އަދި އެކަން ދަޢުވާކުރުން ފެންނަން އޮތީ، 19 ޑިސެންބަރު 2023 ގައި ބައްދަލު ފުރިހަމަކޮށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ފޮނުވިކަމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ ތާރީޚުން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތު ހިނގަންފެށުނުކަމަށް ދަރުނޑުގެ ފަހެޅުމާ ނިންމުމަކީ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތެރެއިން އެކަށިގެންވާ

ސަލާމަތުކަމެއް ނުދެކި، އެ މަސްއޫލިއްޔަތު ތަޢާރުފުކޮށްދީ، ނިސްބަތުން ޤަވާޢިދުތަކުން އިޖުރާއީ ނިންމުމެއްކަމުގައި އަހަރެމެންނަށް އެއްބަސްވެވެއެވެ. ޝަރީޢަތުގައި ދިފާޢީ ވަކީލާ ތަޙްޤީޤުކުރާ ތާރީޚަށް ބަލާއިރު، ދަޢުވާގެ މުއްދަތާއި ތަޙްޤީޤުގެ ކުރިމަތިލާން ޖެހިފައިވާ ދަތިތަކަށް ބަލާއިރު، މި މައްސަލައިގައި، ވަކިވަކިވާގޮތަށް ނަތީޖާއަށް، މައްސަލައިގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތު ސަލާމަތުކުރުމުގެ ހައްޤު، ނަމަ ވިސްނައިލެވޭނެ ނިންމުމެއްކަމުގައި އިޖުރާއާތުގެ އަހަރެން ފާހަގަކުރަމެވެ.

42. މި މައްސަލައިގައި، އަދި ނަޒަރުގެ ގޮތުން ފާހަގަކުރާ ދިރާސާ މައިގަނޑު ތަޙްޤީޤުގައި ބަލާފައިވާ އޮތީ، 19 ޑިސެންބަރު 2023 ގެ ފަހުން ފުލުހުން ތަޙްޤީޤުގައި އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް އަޅާފައިވާ ހެއްކެއް ނެތް ކަން ބުނުމުގެ މައްޗަށެވެ.

43. ތަޙްޤީޤު ނިންމުމަށްފަހު ތަޙްޤީޤާ އިދާރާތަކާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާ ދެމެދު މުޢާމަލާތްކުރުމުގައި ހިނގަމުންދާ ގޮތާއި، އަދި އެކަން ތަރުތީބުކުރެވި ބެލެހެއްޓުމަށްޓަކައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ޝަރުޢީ ޕްރޮސިކިއުޝަން ހިނގާނެ ގޮތުގެ އުސޫލެއް ބަޔާންކޮށް އެނގެއެވެ. އެގޮތުން، މި މައްސަލައިގައި އަދި ނަޒަރުން ނަޒަރުގައި އެއްބަސްވުން ހެދުމަށް، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ އިސްތިސްނާ އެއްގޮތަށް، ފުލުހުންގެ ގޮތުން ފުލުހުގެ ތަޙްޤީޤުތަކުން އެ ފުލުހުގެ ޤާނޫނީ ބަޔާންތައް ޕްރޮސިކިއުޝަނުގެ ދައުރުގައި ބައްދަލުކުރެވިފައިވަނީ ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެހެންކަމުން، 19 ޑިސެންބަރު 2023 ގެ ފަހުން ފުލުހުން ތަޙްޤީޤުގައި އެއްވެސް ފިޔަވަޅެއް އަޅާފައިވާ ހެއްކެއް ނުފެނުމަކީ އަސާސީ ބުނިޔާދުތަކާ ޚިލާފުވާކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

44. މި މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤުނިމުނުކަން އަންގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހާ ހަވާލުކުރުމާ ދެމެދު މުއްދަތަށްބަލާއިރު، 04 ޖަނަވަރީ 2024 ގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހެޅުމުގެ ގޮތުން، ތަޙްޤީޤު ނިންމައި، އަދިވެސް އެ މައްސަލަ ހުށަހެޅިފައިވާކަމެވެ. ބަލާއިރު ދުވަހުގެ ގޮތުން ފުލުހުން ތަޙްޤީޤުގައި ކުރިޔަށްގެންދިޔަ އިތުރު ތަޙްޤީޤުގެ އަދި ނަގާފައިވާ ބަޔާނުން، އެ ބަޔާން ދިގުވުން

04 ޖަނަވަރީ 2024 ގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފުލުހުންގެ ފަރާތުން، ތަޙްޤީޤު ނިންމައި، [illegible] އެ މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވާކަން އެނގެން އޮތްހިނދު، އެ ބުނުމަކީ [illegible] ސައްޙަ ބުނުމެއްކަމުގައި [illegible] [illegible].

45.[illegible] ތަޙްޤީޤުގައި ފުލުހުންނާއި ޕްރޮސިކިއުޝަނާ ގުޅިގެން ކުރިއަށްގެންދިޔަ މަސައްކަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމުން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަމެވެ.

ނިންމުން [illegible]

46.ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި، ދައުލަތުން [illegible] 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތުން ބަންދުކުރަން ނިންމި ނިންމުން ބާޠިލުކުރަން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ރައުޔު

47.މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ހަސަން ސަޢީދުގެ ރައުޔާއި އެއްބަސްވަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު [illegible] މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު

48.މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ހަސަން ސަޢީދުގެ ރައުޔާއި އެއްބަސްވަމެވެ.

- **ހުކުމް:**

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތައް އެހެން ހުރުމުން، އައްޑުއަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 22/S2C/2024 ޤަޟިއްޔާގެ އިބްތިދާއީ މަރުޙަލާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގުޅިގެން، އެ މައްސަލައަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމި ނިންމުން ބާޠިލްކޮށް، [illegible] [illegible] ސިވިލް އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 94 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅައި، އައްޑުއަތޮޅު ހިތަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 22/S2C/2024 ޤަޟިއްޔާ [illegible] [illegible] ހިސާބުން ފަށައިގެން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އެ ކޯޓަށް އަންގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ތިން ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު [illegible] މުޙައްމަދު